

โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง กองทัพอากาศที่ 3

ความเป็นมาของโครงการ

ตามที่กองทัพอากาศที่ 3 ได้ประเมินผลได้สรุปผลการรวบรวมข้อมูลจากเวทีเสวนา เพื่อค้นหาปัญหาและแนวทางแก้ไขของชุมชนเพื่อการปฏิรูปในพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือเมื่อ 15 ก.ค. 2557 ที่ผ่านมาแล้วนั้น ผลปรากฏว่า ส่วนใหญ่ประชาชนให้ความสำคัญกับหัวข้อการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ และการปฏิรูปข้อมูลข่าวสารเป็นสำคัญ ในขณะที่หัวข้อการปฏิรูปมาตรฐานทางจริยธรรมกลับเป็นเรื่องสุดท้ายและมีความสนใจในเรื่องดังกล่าวน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 3.52 ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าควรมีการสนับสนุนกิจกรรมและโครงการด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของคนในชุมชนและสังคม เพื่อเป็นรากฐานการสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพในการขับเคลื่อนประเทศชาติ ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

ดังนั้นกองทัพอากาศ 3 จึงได้ริเริ่มจัดทำโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ขึ้นเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกสาธารณะของคนในสังคม ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 โดยเน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, โครงการบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) และแนวทางยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศของ คสช. 9 ประการ

1. ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม
 2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน
 3. ยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งภาคการเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน
 4. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน
 5. ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม
 6. ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
 7. ยุทธศาสตร์ในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงโครงสร้าง การบริหารงานของรัฐวิสาหกิจให้เกิดประโยชน์กับประชาชน ในการให้บริการอย่างแท้จริง
 8. ยุทธศาสตร์ในเรื่องการปรับปรุงระบบโทรคมนาคม เทคโนโลยีของชาติให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนในอนาคตให้ทัดเทียมอาเซียน และประชาคมโลก
 9. ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามทุจริต คอรัปชั่นอย่างยั่งยืน
- รวมทั้งได้นำแนวคิดที่ คสช. ได้เสนอ ค่านิยมหลัก 12 ข้อสำหรับประชาชนชาวไทย พึงปฏิบัติใน

สถานการณ์ปัจจุบัน ดังนี้

1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่
9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และ พร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี

11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา

12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่า ผลประโยชน์ของตนเอง
ดังนั้น จึงได้จัดโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองขึ้น โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ เพื่อให้เกิดการพัฒนาชาติ ให้เกิดความปรองดองอย่างยั่งยืน

ระยะเวลาดำเนินโครงการ

1. ระยะเร่งด่วน (ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม – 30 กันยายน 2557)
2. ระยะสานต่อโครงการ (ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2557 – 30 กันยายน 2558)
3. ระยะพัฒนาสู่ความยั่งยืน (ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2558 – ไปต้นไป)

งบประมาณ

1. บูรณาการจากงบประมาณของทางราชการ จากกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ
2. งบประมาณจากการสนับสนุนของ อปท.

การดำเนินงานในระยะเร่งด่วน

1. ประสานการปฏิบัติงาน (ระหว่างวันที่ 22-30 กรกฎาคม 2557)
2. การปฏิบัติการ เข้าปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน (ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม -20 กันยายน 2557)
3. การประเมินผล (ระหว่างวันที่ 20-25 กันยายน 2557)
4. ส่งผลการประเมินให้ ทก.3 (ภายในวันที่ 28 กันยายน 2557)

การดำเนินงานโครงการในระยะเร่งด่วน

1. ผบ.กกล.รส. ประจำพื้นที่ ประชุม หน่วยราชการ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินโครงการฯ
2. เลือกพื้นที่ดำเนินโครงการฯ อย่างน้อย อำเภอละ 3 อปท.
3. การปฏิบัติแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ บ้าน วัด และ โรงเรียน
4. ขั้นตอนการดำเนินการโครงการฯ.
5. รายงานผลการดำเนินงานต่อ กกล.รส.ประจำพื้นที่
6. กกล.รส.ประจำพื้นที่ ร่วมกับทุกภาคส่วนในจังหวัด ประเมินผลการปฏิบัติ
7. มอบเกียรติบัตร/รางวัล โดย ผบ.กกล.รส. ประจำพื้นที่ (ลำดับที่1, 2 และ 3)
8. รายงานผลการดำเนินงานในภาพรวม ต่อ ทก.3

แนวทางการจัดกิจกรรม

1. นำข้อมูลปัญหาหารายจังหวัดจาก กอ.รมน. ภาค 3 มาปรับใช้และวิเคราะห์การปฏิบัติ
2. จัดประชาคม ทราบความต้องการของประชาชน (สอบถามกับข้อมูลที่ได้)
3. จัดกิจกรรม

บ้าน	วัด	โรงเรียน/กศน.ทุกระดับชั้น
1. โครงการจัดทำบัญชีครัวเรือน(ชกส.) 2. ชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาดูงานนำมาปรับใช้กับชุมชน 3. กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพครัวเรือน -บัญชีสุขภาพครัวเรือน (อสม.) 4. โครงการสาธารณะประโยชน์(อปท.)	1. หมู่บ้านศีล 5 -เป็นสมาชิกหมู่บ้านศีล 5 -กิจกรรมยกย่องคนดีวิถีพุทธ -กิจกรรมปลูกจิตสำนึกใน เยาวชนยุคใหม่ใส่ใจรักษาศีล - โครงการศูนย์กลางวัฒนธรรม ชุมชน	1.กิจกรรมสร้างค่านิยม 12 ประการ - การร้องเพลงปลุกใจ รักชาติ - สวดมนต์วันศุกร์ - สร้างสำนึกวินัยในกิจกรรม ชุมนุมลูกเสือ-เนตรนารี - สืบค้น เรียนรู้ ประวัติศาสตร์ ชาติ และชุมชนท้องถิ่น

คู่มือการจัดทำบัญชีครัวเรือน

หลักการและเหตุผล

วัฒนธรรมหนี้ในสังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงคุณค่า ความหมาย ความสำคัญ ภูมิปัญญา เงื่อนไข ปัจจัย แบบแผนพฤติกรรม ผลผลิต ผลลัพธ์ไปจากเดิม เมื่อสังคมไทยเริ่มรับวัฒนธรรมหนี้สมัยใหม่เข้ามาใช้มากขึ้น เนื่องจากวัฒนธรรมหนี้สมัยใหม่ไม่ได้ถูกนำมาใช้ในนิยามของการพึ่งพาอาศัยกันและกันอย่างพอเพียง สมดุล และเป็นธรรมตามแบบพื้นฐาน หากแต่ถูกนำมาใช้เพื่อการค้ากำไร แสวงหาผลประโยชน์ที่กดขี่เอารัดเอาเปรียบ ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้บุญคุณและหนี้สิน และเชื่อมโยงภาวะหนี้เหล่านั้นสู่การถือครองสิทธิที่ผูกขาด อำนาจต่างๆ ทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การบริหารจัดการ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างไม่เป็นธรรม โดยนำเข้าสู่ภูมิปัญญา เงื่อนไข ปัจจัย แบบแผนพฤติกรรม ระเบียบกฎเกณฑ์ กฎหมาย ระบบและกลไกวัฒนธรรมหนี้สมัยใหม่เข้ามาใช้ ซึ่งมีความสลับซับซ้อนแตกต่างจากวัฒนธรรมหนี้แบบพื้นบ้าน จนยากที่ชาวบ้านจะเรียนรู้ เข้าใจ และรู้เท่าทันได้ ทำให้สังคมเกิดการพึ่งพาอาศัยกันและกันในลักษณะที่ไม่พอดี ไม่พอเพียง ไม่สมดุลและไม่เป็นธรรม ส่งผลให้เกิดเหตุการณ์สำคัญต่างๆ ที่เป็นปัญหาสังคมขึ้นเป็นระยะๆ

การทำบัญชีครัวเรือนหรือการจัดบัญชี จะทำให้เราทราบว่า มีรายได้มากน้อยแค่ไหนสามารถลดค่าใช้จ่ายรายการใดออกไปได้บ้าง น่าจะทำให้สร้างความสมดุลระหว่างรายได้และค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมแก่ฐานะทางการเงินเฉพาะตัวได้ดีพอสมควร ผลพวงของการทำบัญชีครัวเรือนยังปลูกฝังให้เกิดการเก็บออม เรียนรู้ที่จะใช้จ่ายอย่างประหยัด และการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนก็จะเกิดขึ้นตลอดไป

บัญชีครัวเรือนถือเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลัก 3 ข้อคือ **การพอประมาณ** ถ้ารู้รายรับรายจ่าย ก็จะใช้แบบพอประมาณ แต่**มีเหตุผล** รู้ว่ารายจ่ายใดจำเป็นไม่จำเป็น และเมื่อเหลือจากใช้จ่ายก็เก็บออม นั่นคือ**ภูมิคุ้มกัน** ที่เอาไว้คุ้มกันตัวเราและครอบครัว บัญชีครัวเรือนสามารถจัดได้หมด จึงนับว่ามีประโยชน์มาก

การจัดทำบัญชีครัวเรือน หรือ บัญชีรายรับรายจ่ายนี้ ไม่ใช่เป็นแต่เพียงการจดบันทึกรายการต่างๆ ที่เป็นเงินเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างควมสามัคคีภายในครอบครัว รู้จักช่วยเหลือแบ่งปันกันในสังคม มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับการจดบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทำให้ประชาชนทุกคนรู้จักการบริหารจัดการด้านการเงินและการวางแผนการทำงานทุกอย่างเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ การทำบัญชีครัวเรือนทำให้ครอบครัวมีความสุขใช้ชีวิตโดยยึดหลักความพอเพียง มีเหตุผล มีเหตุมีผล รู้จักพึ่งพาตนเอง มีความพอประมาณ การเงินมีสภาพคล่อง รู้จักการเก็บออม ทุกคนรู้ถึงแหล่งที่มาของรายรับและการใช้ไปของค่าใช้จ่ายในแต่ละวันสามารถนำข้อมูลการใช้จ่ายมาวางแผนบริหารการเงินในอนาคตได้

วัตถุประสงค์

- 1 เพื่อให้การใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมีพอใช้และเหลือเก็บ
- 2 เพื่อการออมทรัพย์สำหรับใช้จ่ายสิ่งจำเป็นในอนาคต
- 3 เพื่อให้ตนเองและครอบครัวทราบรายรับ รายจ่าย หนี้สิน และเงินคงเหลือในแต่ละวัน

เป้าหมาย

เชิงปริมาณ ร้อยละ 80 ต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

เชิงคุณภาพ เห็นภาพรวมว่า ตนเองและครอบครัวมีรายรับเท่าใด รายจ่ายเท่าใด คงเหลือเท่าใด หรือเงินไม่พอใช้เท่าใด คือ รายจ่ายมากกว่ารายรับ และสำรวจว่ารายการใดจ่ายน้อยจ่ายมาก จำเป็นน้อยจำเป็นมาก จำเป็นน้อย อาจลดลง จ่ายเฉพาะที่จำเป็นมาก

วิธีการดำเนินการ /ขั้นตอนการดำเนินงาน

- ร่างคู่มือการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- จัดทำคู่มือการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- เผยแพร่ไปยังชุมชน
- ติดตามผลการดำเนินงาน
- รายงานผลการดำเนินงาน

การติดตามและประเมินผล

- มีการติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานตามแผน
- รายงานผลการดำเนินงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- สามารถนำข้อมูลมาวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคตได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการออม การใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย
- ความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น ช่วยให้สถานการณ์การเงินของครอบครัวดีขึ้นและทำให้เรามองเห็นหนทางในการนำข้อมูลบัญชีครัวเรือนไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของครอบครัวได้

แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน

จากสถานะสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยกระแสวัตถุนิยม และความฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ จนทำให้คนไทยหลงเดินทางผิดไปตามกระแสนิยมจนกลายเป็นปัญหา โดยเฉพาะปัญหาหนี้สินที่ไม่มีวัน จบสิ้น อย่างไรก็ตามคนไทยยังมีทางออก ซึ่งการจะดำรงชีวิตให้อยู่รอดภายใต้สังคมในปัจจุบัน แนวทางหนึ่งที่ประชาชนไทยควรยึดถือคือการพึ่งตนเอง รู้จักความพอประมาณ และไม่ประมาท ตามแนวปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมองเห็นถึงความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง รู้จักความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ คำนึงถึงหลักเหตุผลและการประมาณตนเอง พร้อมกับทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท โดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต

การทำบัญชี คือ การจดบันทึก ข้อมูลเกี่ยวกับเงื่อนไขปัจจัยในการดำรงชีวิตของตนเอง และภายในครอบครัว ชุมชน รวมถึงประเทศ ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกจะเป็นตัวบ่งชี้อดีตปัจจุบันและอนาคตของชีวิตของตนเอง สามารถนำข้อมูลอดีตมาบอกปัจจุบันและอนาคตได้ ข้อมูลที่ได้ ที่บันทึกไว้ จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิต ในครอบครัว

บัญชีครัวเรือน มิได้หมายถึง การทำบัญชีหรือบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันเท่านั้น แต่อาจหมายถึงการบันทึกข้อมูลด้านอื่น ๆ ในชีวิต ในครอบครัว เป็นต้น ของเราได้ด้วย เช่น บัญชีทรัพย์สิน พันธุ์พืช พันธุ์ไม้ ในบ้านเราในชุมชนเรา บัญชีความรู้ความคิดของเรา บัญชีผู้ทรงคุณ ผู้รู้ในชุมชนเรา บัญชีเด็กและเยาวชนของเรา บัญชีภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ของเรา เป็นต้น หมายความว่า สิ่งหรือเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตของเรา เราจดบันทึกได้ทุกอย่าง หากประชาชนทุกคนจดบันทึกจะมีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ จะเป็นแหล่งเรียนรู้ ครอบครัวเรียนรู้ ชุมชนเรียนรู้ และประเทศเรียนรู้การเรียนรู้เป็นที่มาของปัญญา ปัญญาเป็นที่มาของความเจริญทั้งกาย สังคม ใจ และจิตวิญญาณของมนุษย์จะเห็นว่า การทำบัญชี หรือการจดบันทึกนี้สำคัญยิ่งใหญ่มาก บุคคลสำคัญในประเทศหลายท่านเป็นตัวอย่างที่ดีของการจดบันทึก เช่น ท่านพุทธทาส ในหลวง และสมเด็จพระเทพ ล้วนเป็นนักบันทึกทั้งสิ้น การบันทึก คือ การเขียน เมื่อมีการเขียนย่อมมีการคิด เมื่อมีการคิดย่อมก่อปัญญา แก้ไขปัญหาได้โดยใช้เหตุผลวิเคราะห์พิจารณา ได้ถูกต้อง นั่นคือ ทางเจริญของมนุษย์ การทำบัญชีครัวเรือนในด้านเศรษฐกิจ หรือการบันทึกรายรับรายจ่ายที่ทางราชการพยายามส่งเสริมให้ประชาชนได้ทำกัน นั้น เป็นเรื่องการบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันประจำเดือนว่า มีรายรับจากแหล่งใดบ้าง จำนวนเท่าใด มีรายจ่ายอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด ในแต่ละวัน สัปดาห์ เดือน และ ปี เพื่อจะได้เห็นภาพรวมว่า ตนเองและครอบครัวที่รายรับเท่าใด รายจ่ายเท่าใด คงเหลือเท่าใด หรือ เงินไม่พอใช้เท่าใด คือ รายจ่ายมากกว่ารายรับ

และสำรวจว่ารายการใดจ่ายน้อยจ่ายมาก จำเป็นน้อยจำเป็นมาก จำเป็นน้อย อาจลดลง จ่ายเฉพาะที่จำเป็นมาก เช่น ซื้อกับข้าว ซื้อยา ซื้อเสื้อผ้า ช่อมแซมบ้าน การศึกษา เป็นต้น ส่วนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นให้ลด ละ เลิก เช่น ซื้อบุหรี่ยี่ห้อหรู เล่นการพนัน เป็นต้น เมื่อนำรายรับ รายจ่าย มาบวกลบกันแล้วขาดดุลเกินดุลไปเท่าใด เมื่อเห็นตัวเลข จะทำให้เราคิดได้ว่าสิ่งไม่จำเป็นนั้นมีมากหรือน้อยสามารถลดได้หรือไม่ เลิกได้ไหม ถ้าไม่ลดไม่เลิก จะเกิดอะไร กับตัวเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศ หากเราวางแผนการรับการจ่ายเงินของตนเองได้ เท่ากับว่า รู้จักความเป็นคนได้พัฒนาตนเอง ให้เป็นคนมีเหตุผล เป็นคนรู้จักพอประมาณ เป็นคนรักตนเอง รักครอบครัว รักชุมชน และรักประเทศชาติมากขึ้นจึงเห็นได้ว่า การทำบัญชีครัวเรือน ในเรื่องรายรับรายจ่าย ก็คือ วิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั่นเอง เพราะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปรัชญาชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม พอดี สอดคล้องถูกต้องตามกฎหมายชาติที่มีทั้งความเป็นเอกภาพและดุลยภาพ อยู่เสมอ

การทำบัญชีครัวเรือนเป็นการจดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันของครัวเรือน และสามารถนำข้อมูลมาวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคตได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการออม การใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย

ความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน

1. ทำให้ตนเองและครอบครัวทราบรายรับ รายจ่าย หนี้สิน และเงินคงเหลือในแต่ละวัน

รายรับ หรือรายได้ คือ เงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่ได้รับการประกอบอาชีพ หรือผลตอบแทน ที่ได้รับการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ หรือ ผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น รายได้จากค่าจ้าง แรงงาน เงินเดือน ดอกเบี้ยรับจากเงินฝากธนาคาร หรือ จากเงินให้กู้ยืม รายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ เป็นต้น

รายจ่าย หรือ ค่าใช้จ่าย คือ เงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่จ่ายออกไปเพื่อให้ได้สิ่งตอบแทน กลับมา สิ่งตอบแทนอาจเป็นสินค้าหรือบริการ เช่น ค่าอาหาร ค่าน้ำค่าไฟฟ้า (ค่าสาธารณูปโภค) ค่าน้ำมัน ค่าหนังสือตำรา เป็นต้น หรือรายจ่าย อาจไม่ได้รับสิ่งตอบแทนคือสินค้าหรือบริการก็ได้ เช่น เงินบริจาคเพื่อการกุศล เงินทำบุญทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น

หนี้สิน คือ ภาระผูกพันที่ต้องชดใช้คืนในอนาคต การชดใช้อาจจ่ายเป็นเงินหรือของมีค่าที่ครอบครัวหรือตนเองมีอยู่ หนี้สินเป็น เงินหรือสิ่งของที่มีค่าที่ครอบครัวหรือตนเองได้รับมาจากบุคคลหรือแหล่งเงินภายนอก เช่น การกู้ยืมเงินจากเพื่อนบ้าน การกู้ยืมเงินจากกองทุนต่างๆ การซื้อสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อ การซื้อสินทรัพย์เป็นเงินผ่อนชำระ หรือการเช่าซื้อ เป็นต้น

เงินคงเหลือ คือ เงิน หรือ ทรัพย์สินที่วัดมูลค่าได้ หลังจากนำรายรับลบด้วยรายจ่ายแล้วปรากฏรายรับ มากกว่ารายจ่ายจะทำให้มีเงินคงเหลือ หรือในหลักทางบัญชีเรียกว่า กำไร แต่หากหลังจากนำรายรับลบด้วยรายจ่ายแล้วปรากฏว่ารายจ่ายมากกว่ารายรับจะทำให้เงินคงเหลือติดลบหรือทางบัญชีเรียกว่าขาดทุน นั่นเอง

2. นำข้อมูลการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของรายจ่าย และวางแผนการใช้จ่ายเงิน โดยพิจารณาแต่ละรายการในแต่ละวันมีรายจ่ายใดที่มีความสำคัญมาก และรายจ่ายใดไม่จำเป็นให้ตัดออก เพื่อให้การใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมีพอใช้และเหลือเก็บเพื่อการออมทรัพย์สำหรับใช้จ่ายสิ่งที่จำเป็นในอนาคต บัญชีครัวเรือนถือเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลัก 3 ข้อคือ การพอประมาณ ถ้ารู้รายรับรายจ่าย ก็จะใช้แบบพอประมาณ แต่ มีเหตุผล รู้ว่ารายจ่ายใดจำเป็นไม่จำเป็น และเมื่อเหลือจากใช้จ่ายก็เก็บออม นั่นคือภูมิคุ้มกัน ที่เอาไว้คุ้มกันตัวเราและครอบครัว บัญชีครัวเรือนสามารถจัดได้หมด จึงนับว่ามีประโยชน์

ข้อควรระวังในการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ สัมบันที่บัญชี ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบันทึก และส่งผลให้ไม่อยากบันทึก ผู้จัดทำเข้าใจผิดในรายการบัญชี ไม่เข้าใจรายการที่เป็นรายรับ จึงไม่ได้บันทึกบัญชี เช่น ลูกส่งเงินมาให้พ่อแม่สำหรับใช้จ่ายทุกวันสิ้นเดือน แต่พ่อแม่ไม่ได้บันทึกบัญชีรายรับเนื่องจากเข้าใจว่าเงินที่ได้รับมานั้นมิได้เกิดจากการประกอบอาชีพของตนเองหรือ เข้าใจผิดรายการหนี้สินแต่บันทึกว่าเป็นรายรับ ทำให้

มิได้เก็บเงินไว้สำหรับจ่ายชำระหนี้ในอนาคต เช่น ยืมเงินจากเพื่อนบ้านมาใช้จ่ายภายในครอบครัว ถึงแม้จะได้รับเงินมาแต่รายการดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นรายรับเนื่องจากตนเองมีภาระผูกพันที่ต้องชดใช้ในอนาคต ซึ่งอาจต้องชดใช้เงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยด้วย จากสาเหตุดังกล่าวอาจทำให้ครอบครัววางแผนการใช้จ่ายเงินผิดพลาด

ส่วนข้อผิดพลาดอีกประการหนึ่งคือ การเขียนชื่อรายการผิด การบันทึกตัวเลขผิด การบวกหรือการลบจำนวนเงินผิดอาจเกิดจากการลืมจดบันทึกรายการบัญชี หรือบันทึกรายการซ้ำๆ กันหลายรายการ ปัญหาดังกล่าวแก้ไขโดยการคำนวณจำนวนเงินกระทบยอดเงินคงเหลือในบัญชีกับยอดเงินฝากธนาคารที่ครอบครัวมีอยู่จริง หรือยอดเงินที่เก็บไว้สำหรับใช้จ่ายจริง หากพบว่ายอดเงินคงเหลือในบัญชีเท่ากับยอดเงินคงเหลือในบัญชีเงินฝากธนาคาร แสดงว่าการจัดทำบัญชีถูกต้อง แต่หากกระทบยอดแล้วยอดเงินทั้งสองไม่เท่ากันอาจเกิดจากการบันทึกบัญชีผิดพลาด หรือเงินสดของครอบครัวสูญหาย

การวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมระหว่างรายรับและรายจ่าย ครอบครัวต้องมีรายรับมากกว่ารายจ่าย หากพบว่ารายรับน้อยกว่ารายจ่าย ต้องหาแนวทางนำเงินมาใช้จ่ายให้เพียงพอ โดยอาจต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่าย แต่การกู้ยืมเงินไม่ใช่แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เพียงแต่ช่วยให้การใช้จ่ายมีสภาพคล่องชั่วคราวเท่านั้น และในระยะยาวยังส่งผลให้ครอบครัวมีภาระหนี้สินจำนวนมาทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยซึ่งจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามระยะเวลาที่ยาวนานในการกู้ยืมเงิน เป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก สำหรับการแก้ไขปัญหาคาราคาซังคล่องในการใช้จ่ายเงินหรือปัญหารายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายนั้นมีแนวทางดังนี้

1. การตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก เพื่อลดภาระการจ่ายเงินออกจากครอบครัว เช่น รายจ่ายเกี่ยวกับการพนัน สิ่งเสพติดของมีนเมา รายจ่ายฟุ่มเฟือย เป็นต้น เป็นการสร้างนิสัยมิให้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
2. การลดรายจ่ายที่จำเป็นลง เพื่อสร้างนิสัยการประหยัด อดออม การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างคุ้มค่า เช่น การปลูกผักผลไม้ไว้รับประทานเอง เพื่อช่วยลดค่าอาหาร และค่าเดินทางไปตลาด อีกทั้งทำให้สุขภาพดีอีกด้วย ลดการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงแล้วหันมาออกกำลังกายโดยการปั่นจักรยาน หรือ การเดิน การวิ่ง แทนการขับรถจักรยานยนต์ หรือรถยนต์ เป็นต้น
3. การเพิ่มรายรับ หากรายได้เสริมนอกเวลาทำงานปกติ เช่น การใช้เวลารว่างรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า การขายอาหารหลังเลิกงาน การปลูกผัก หรือเลี้ยงสัตว์ไว้ขาย เป็นต้น
4. การทำความเข้าใจกันภายในครอบครัวเพื่อให้ทุกคนร่วมมือกันประหยัด รู้จักอดออม การใช้ทรัพยากรต่างๆ ลด ละ เลิก รายจ่ายหรือสิ่งที่ไม่จำเป็น และช่วยกันสร้างรายรับให้เพียงพอ เหมาะสมกับเศรษฐกิจปัจจุบัน

ประโยชน์ของการทำบัญชีครัวเรือน

การทำบัญชีครัวเรือนจะทำให้เราทราบว่าในแต่ละเดือน ครอบครัวมีรายรับ-รายจ่ายอะไรบ้าง คนเราส่วนมากมักจะหลงลืม(ไม่สนใจที่จะจดจำ) เวลาใช้จ่ายเงินออกไปหรือรับเงินเข้ามา พอเวลาผ่านไป 2-3 วัน ก็ลืมแล้ว ดังนั้น บัญชีครัวเรือนจะช่วยเตือนความจำให้เรารู้ถึงการใช้จ่ายเงิน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการใช้จ่ายเงินของครอบครัวเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สิน ให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้

1. เพื่อจดบันทึกรายการการดำเนินกิจการเรียงลำดับก่อนหลัง
2. ง่ายต่อการตรวจสอบ
3. เป็นการควบคุมรักษาทรัพย์สินของกิจการ
4. ป้องกันความผิดพลาดในการดำเนินกิจการ
5. สามารถปรับปรุงแก้ไขทัน
6. ทำให้ทราบฐานะของกิจการ
7. เป็นประโยชน์ในการตรวจสอบผลกำไร-ขาดทุนได้ตลอดเวลา

เริ่มการทำบัญชีครัวเรือน

การทำบัญชีครัวเรือน เริ่มจากการหาสมุดมาสักเล่มหนึ่งอาจเป็นสมุดที่เล็ก ๆ ใช้แล้วเหลือนหน้ากระดาษว่าง ๆ ก็นำมาทำเป็นบัญชีครัวเรือนได้ ปากกาหรือดินสอสำหรับเขียนลงในสมุดบัญชีครัวเรือน สำหรับชาวบ้าน

หรือคนที่อ่าน-เขียนหนังสือไม่ค่อยคล่องก็อาจใช้ให้ลูกๆ ช่วยเขียนให้ การทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละวันใช้เวลาไม่นาน ประมาณ 5-10 นาทีก็เสร็จแล้ว เวลาที่เสียไปแค่ 5-10 นาทีต่อวันแต่ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำบัญชีครัวเรือนนั้นมีค่ามากมายมหาศาลนักในการช่วยวางแผนการเงินของครอบครัวและสามารถประยุกต์ไปจนถึงการนำไปใช้แก้ไขปัญหาหนี้สินได้ ขอให้ยอมสละเวลาในแต่ละวันเพื่อความเป็นอยู่ของครอบครัวที่ดีขึ้น

บัญชีครัวเรือนสามารถจัดทำได้หลายรูปแบบแต่อย่างน้อยต้องมีการบันทึกข้อมูลรายรับและรายจ่าย ปกติเป็นตาราง 5 ช่อง ประกอบด้วย ช่องแรกวันเดือนปีเพื่อบันทึกวันที่เกิดรายการนั้น ช่องที่สองรายการ เพื่อบันทึกเหตุการณ์ ช่องที่สามรายรับ เพื่อบันทึกจำนวนเงินที่ได้รับช่องที่สี่รายจ่าย เพื่อบันทึกจำนวนเงินที่จ่ายออกไป และช่องสุดท้ายยอดคงเหลือ เป็นช่องสรุปยอดเงินคงเหลือในแต่ละวัน

การจัดทำบัญชีครัวเรือน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) แยกประเภทของรายได้ และค่าใช้จ่าย แต่ละประเภทออกมา อาจใช้สมุดบัญชีที่มีขายตามร้านทั่วไป หรือหาสมุดมาตีเส้น แบ่งออกเป็นแถวในแนวตั้งและแนวนอน เพื่อจดรายการ
- 2) กำหนดรหัสประเภทของรายได้ และ ค่าใช้จ่าย เพื่อใช้สรุปประเภทของค่าใช้จ่าย
- 3) เริ่มจากยอดเงินสดยกมา หรือ เงินทุนตั้งต้น แล้ว บวก ด้วยรายได้ หัก ด้วยค่าใช้จ่าย และแสดงยอดคงเหลือไว้
- 4) นำรายการที่เป็นบัญชีประเภทเดียวกัน รวมยอดเข้าด้วยกัน แล้ว แยกไปสรุปไว้ต่างหาก โดยสรุปยอดตามแต่ต้องการ เช่น เป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ หรือรายเดือน เป็นต้น

หลักการบันทึกทางบัญชี

หลักการบันทึกบัญชีครัวเรือนคืออาจจะเริ่มจากการมองรวมภาพใหญ่ก่อนว่า ในเดือนหนึ่งๆ หรือปีหนึ่งๆ มีรายการอะไร ดังนี้

- รายการค่าใช้จ่ายใหญ่ๆ อะไรบ้าง ที่ค่อนข้างคงที่ เช่น หรือเงินค่าเรียนหนังสือบุตร หรือเงินค่าวัตถุดิบในการผลิตสินค้า เช่น ค่าปุ๋ย ค่าพันธุ์พืช และมีรายการย่อยๆ ที่เกิดประจำวันอะไรบ้าง เช่น ค่าอาหาร ค่าน้ำค่าไฟฟ้า (ค่าสาธารณูปโภค) ค่าน้ำมัน เงินทำบุญทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น
- หนี้สินก็เป็นค่าใช้จ่ายรายการใหญ่ที่เป็นภาระผูกพันที่ต้องชดใช้คืนในอนาคต ได้แก่ ค่าดอกเบี้ยเงินที่ไปกู้และต้องชดใช้คืนรายเดือนหลายปี จากการกู้ยืมเงินจากเพื่อนบ้าน จากกองทุน หรือธนาคารต่างๆ หรือ การซื้อของด้วยเงินเชื่อ การด้วยเครดิต หรือด้วยเงินผ่อนชำระหรือการเช่าซื้อ การจำนำ จำนอง ขายฝาก เป็นต้น
- เงินคงเหลือ คือ เงินหรือทรัพย์สินที่วัดมูลค่าได้ หลังจากนำรายรับหักรายจ่ายแล้ว ถ้ารายรับมากกว่ารายจ่าย จะเกิดเงินคงเหลือ หรือในหลักทางบัญชีเรียกว่า “กำไร” แต่หากหลังจากนำรายรับหักรายจ่ายแล้วพบว่า รายจ่ายมากกว่ารายรับจะทำให้เงินคงเหลือติดลบ หรือทางบัญชีเรียกว่า “ขาดทุน” นั่นเอง

การวิเคราะห์บัญชีครัวเรือน

ให้นำบัญชีครัวเรือนที่ผ่านมาในระยะเวลา 1 เดือน มาพิจารณาดูว่า รายรับ-รายจ่าย มีความสมดุลกันหรือไม่ รับมากกว่าจ่ายหรือจ่ายมากกว่ารับ โดยเฉพาะครอบครัวที่มีปัญหาเรื่องหนี้สิน รายจ่ายมักจะมากกว่ารายรับ จึงต้องให้ความสำคัญในการพิจารณารายจ่ายให้ดีว่า พอละมีรายการไหนที่พอจะลดหรือตัดออกได้ (รายการที่ฟุ่มเฟือย) ก็ให้หาทางปรับลดหรือตัดรายการรายจ่ายเหล่านี้ออกไป

ข้อควรระวัง

ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ สัมบันทึกบัญชี ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบันทึก และส่งผลให้ไม่อยากบันทึก ผู้จัดทำเข้าใจผิดในรายการบัญชี ไม่เข้าใจรายการที่เป็นรายรับ จึงไม่ได้บันทึกบัญชี เช่น ลูกส่งเงินมาให้พ่อแม่สำหรับใช้จ่ายทุกวันสิ้นเดือน แต่พ่อแม่ไม่ได้บันทึกบัญชีรายรับเนื่องจากเข้าใจว่าเงินที่ได้รับมานั้นมิได้เกิดจากการประกอบอาชีพของตนเองหรือ เข้าใจผิดรายการหนี้สินแต่บันทึกว่าเป็นรายรับ ทำให้มิได้เก็บเงินไว้สำหรับจ่ายชำระหนี้ในอนาคต เช่น ยืมเงินจากเพื่อนบ้านมาใช้จ่ายภายในครอบครัว ถึงแม้จะได้รับเงินมาแต่รายการดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นรายรับเนื่องจากตนเองมีภาระผูกพันที่ต้องชดใช้ในอนาคต ซึ่งอาจต้องชดใช้เงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยด้วย จากสาเหตุดังกล่าวอาจทำให้ครอบครัววางแผนการใช้จ่ายเงินผิดพลาด

ปัญหาของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ปัญหาที่สำคัญของการจัดทำบัญชี มีดังนี้

1. การลืมนบันทึกบัญชี ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบันทึก และส่งผลให้ไม่ยากบันทึก
2. ผู้จัดทำเข้าใจผิดในรายการบัญชี ไม่เข้าใจรายการที่เป็นรายรับ จึงไม่ได้บันทึกบัญชี เช่น ลูกส่งเงินมาให้พ่อแม่สำหรับใช้จ่ายทุกวันสิ้นเดือน แต่พ่อแม่ไม่ได้บันทึกบัญชีรายรับ เนื่องจากเข้าใจว่าเงินที่ได้รับมานั้นมิได้เกิดจากการประกอบอาชีพของตนเองหรือ เข้าใจผิดรายการหนี้สิน เช่น ยืมเงินมาใช้ แต่บันทึกว่าเป็นรายรับ ทำให้มิได้เก็บเงินไว้สำหรับจ่ายชำระหนี้ในอนาคต
3. การเขียนชื่อรายการผิด การบันทึกตัวเลขผิด การบวกหรือการลบจำนวนเงินผิดอาจเกิดจากการลืมนจดบันทึกรายการบัญชี หรือบันทึกรายการซ้ำๆ กันหลายรายการ ปัญหาดังกล่าวแก้ไขโดยการคำนวณจำนวนเงินกระทบยอดเงินคงเหลือในบัญชีกับยอดเงินฝากธนาคารที่ครอบครัวมีอยู่จริง หรือยอดเงินที่เก็บไว้สำหรับใช้จ่ายจริง หากพบว่ายอดเงินคงเหลือในบัญชีเท่ากับยอดเงินคงเหลือในบัญชีเงินฝากธนาคาร แสดงว่าการจัดทำบัญชีถูกต้อง แต่หากกระทบยอดแล้วยอดเงินทั้งสองไม่เท่ากันอาจเกิดจากการบันทึกบัญชีผิดพลาด หรือเงินสดของครอบครัวสูญหาย

แนวทางในการแก้ไขลดปัญหาการรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายนั้นมีดังนี้

- การตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก เพื่อลดภาระการจ่ายเงินออกจากครอบครัว เช่น รายจ่ายเกี่ยวกับการพนัน การแทงหวย ซื้อลอตเตอรี่ สูบบุหรี่ ดื่มสุรา ของมีเนมา รายจ่ายฟุ่มเฟือย เป็นต้น
- การลดรายจ่ายที่จำเป็นลง เพื่อสร้างนิสัยการประหยัด อดออม การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างคุ้มค่า เช่น การปลูกผักสวนครัวไว้รับประทานเอง เพื่อช่วยลดค่าอาหาร และค่าเดินทางไปตลาด ลดการใช้น้ำมัน เชื้อเพลิงด้วยการหันมาเดิน การปั่นจักรยานแทนการขับรถ
- การเพิ่มรายรับ หารายได้เสริมนอกเวลาทำงานปกติ เช่น การใช้เวลารว่างรับจ้างทำอาหาร ทำขนม ทำหัตถกรรม ตัดเย็บเสื้อผ้า หรือเลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ เป็นต้น
- การทำความเข้าใจกันภายในครัวเรือนเพื่อให้ทุกคนร่วมมือกันประหยัด อดออม เลิกใช้จ่ายในรายการบัญชีที่ไม่จำเป็น และช่วยกันสร้างรายรับให้เพียงพอ

การวางแผนการใช้จ่ายเงิน

เมื่อมีการบันทึกการใช้จ่ายของครอบครัวเป็นรายเดือนแล้ว ข้อมูลการใช้จ่ายจะต้องนำมาคำนวณสรุปว่าเป็นอย่างไร ครอบครัวควรมีรายได้มากกว่ารายจ่าย ถ้ารายจ่ายมากกว่าก็ต้องหาวิธีการแก้ไขโดยด่วน โดยมีข้อควรพิจารณาดังนี้

1. การตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก เพื่อลดภาระการจ่ายเงินออกจากครอบครัว เช่น รายจ่ายเกี่ยวกับการพนัน สิ่งเสพติดของมีเนมา รายจ่ายฟุ่มเฟือย เป็นต้น เป็นการสร้างนิสัยมิให้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
2. การลดรายจ่ายที่จำเป็นลง เพื่อสร้างนิสัยการประหยัด อดออม การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างคุ้มค่า เช่น การปลูกผัก ผลไม้ไว้รับประทานเอง เพื่อช่วยลดค่าอาหาร และค่าเดินทางไปตลาด อีกทั้งทำให้สุขภาพดีอีกด้วย ลดการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงแล้วหันมาออกกำลังกายโดยการปั่นจักรยาน หรือการเดิน การวิ่งแทนการขับรถจักรยานยนต์ หรือรถยนต์ เป็นต้น
3. การเพิ่มรายรับ หารายได้เสริมนอกเวลาทำงานปกติ เช่น การใช้เวลารว่างรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า การขายอาหารหลังเลิกงาน การปลูกผัก หรือเลี้ยงสัตว์ไว้ขาย เป็นต้น
4. การทำความเข้าใจกันภายในครอบครัวเพื่อให้ทุกคนร่วมมือกันประหยัด รู้จักอดออม การใช้ทรัพยากรต่างๆ ลด ละ เลิก รายจ่ายหรือสิ่งที่ไม่จำเป็น และช่วยกันสร้างรายรับให้เพียงพอ เหมาะสมกับเศรษฐกิจปัจจุบัน

การเรียนรู้การจัดการการเงินและการออม

การเรียนรู้เพื่อการจัดสรรเงินอย่างถูกต้องโดยนำข้อมูลการใช้จ่ายเงินภายในครัวเรือนมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของรายจ่าย และวางแผนการใช้จ่ายเงิน โดยพิจารณาแต่ละรายการในแต่ละวันมีรายจ่ายใดที่มีความสำคัญมาก และรายจ่ายใดไม่จำเป็นให้ตัดออก เพื่อให้การใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมีพอใช้และเหลือเก็บ

เพื่อการออมทรัพย์สำหรับใช้จ่ายสิ่งที่จำเป็นในอนาคต อย่างไรก็ตาม หากพบว่า รายรับน้อยกว่ารายจ่าย ต้องหา
 แนวทางนำเงินมาใช้จ่ายให้เพียงพอ โดยอาจต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่าย แต่การกู้ยืมเงินไม่ใช่แนวทางแก้ไขปัญห ใน
 ระยะยาวยังส่งผลให้ครอบครัวมีภาระหนี้สินจำนวนมาทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย

หลักการทำบัญชีรับ-จ่าย

- จัดทำแบบฟอร์มบัญชีรับจ่ายอย่างง่าย ให้สะดวกต่อการจดบันทึกรายการ
- จดบันทึกรายการเรียงลำดับตามเหตุการณ์ที่เป็นจริงที่เกิดขึ้น
- สรุปยอดเงินรายรับรายจ่าย ประจำวัน เปรียบเทียบผลการดำเนินกิจการประจำวันยอดเงินในบัญชี
 รับ-จ่ายไปไว้ในวันถัดไป หากเป็นกิจการที่ไม่มีรายรับ-จ่ายทุกวันอาจสรุปและประเมินผลรายรับ-จ่าย เป็นราย
 เดือนหรือ 2-3 เดือนก็ได้

ตาราง 1 ตัวอย่างแบบฟอร์มบัญชีครัวเรือน(บัญชีรายรับ และรายจ่าย)

วันที่	รายการ	รับ	จ่าย	คงเหลือ	หมายเหตุ
	รวม				

ตาราง 2 ตัวอย่างการบันทึกบัญชีครัวเรือน

วันที่	รายการ	รับ	จ่าย	คงเหลือ	หมายเหตุ
1 ม.ค. xxxx	ยอดคงเหลือยกมา			5,000	
	เงินเดือน	17,000			
	รับรายได้พิเศษ	1,000		23,000	
5 ม.ค. xxxx	ค่าอาหาร 5 วัน		520		
	ซื้อบัตรเติมเงิน		500	21,980	
10 ม.ค. xxxx	ซื้อของใช้เบ็ดเตล็ด		880		
	ซื้อข้าวสารอาหารแห้ง		420		
	ค่าอาหาร 5 วัน		540	20,140	
20 ม.ค. xxxx	เงินจ่ายฉลองปีใหม่		350		
	ทำบุญที่วัด		240		
	ค่าอาหาร 10 วัน		1090		
	ค่าน้ำมันรถ		1200	17,260	
31 ม.ค. xxxx	จ่ายค่าน้ำ-ไฟฟ้า		730		
	ค่าอาหาร 10 วัน		1,280		
	รับรายได้เบ็ดเตล็ด	120			
	จ่ายชำระเงินกู้สหกรณ์ออมทรัพย์ครู		10,000	5,370	คงค้าง 80,000
	รวม	18,120	17,750	5,370	

คู่มือโครงการชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์

1 เพื่อนำเสนอหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ มาขยายสู่เกษตรกรรายย่อยที่เป็นเกษตรกรลูกค้านาคาและประชาชนชาวไทยในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

2 เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้สามารถพึ่งตนเอง และพึ่งพาซึ่งกันและกันในชุมชนทั้งยังสามารถสร้างกระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างมั่นคง

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยฝ่ายพัฒนาลูกค้าและชนบท ได้จัดทำโครงการพัฒนาชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีบัญชี 2549 กำหนดกรอบการพัฒนา 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ก่อเกิดจิตสำนึกในการพึ่งพาตนเองของสมาชิกชุมชน

ขั้นที่ 2 ขับเคลื่อนสู่การรวมกลุ่มพึ่งพาซึ่งกันและกันในชุมชนและ ระหว่างชุมชน

ขั้นที่ 3 พัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชนและเชื่อมโยงเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน โดยใช้กิจกรรมเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนา

วิธีการดำเนินงาน

1. การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร ประกอบด้วย พนักงานธนาคาร และผู้นำชุมชน

1.1 พนักงานธนาคาร กำหนดให้มีคณะทำงานชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับสำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัด ทำหน้าที่กำหนดแนวทางและแผนงานการปฏิบัติงาน ติดตามผลการดำเนินงาน และให้คณะทำงานฯ แต่งตั้งทีมปฏิบัติงานประจำสำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัด ทำหน้าที่ ประสานงาน กระตุ้น ผลักดัน ผู้นำชุมชน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ กทบ. จะดำเนินการฝึกอบรมพนักงานประจำสาขาในหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงมุ่งสู่เศรษฐกิจพอเพียง

1.2 ผู้นำชุมชน กำหนดให้มีการฝึกอบรมผู้นำชุมชนในหลักสูตรกระบวนการขับเคลื่อนชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน

2. จัดลำดับขั้นชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพิจารณาจัดกระบวนการพัฒนาต่อเนื่องอย่างเหมาะสม

3. กำหนดให้ใช้เวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นเครื่องมือหลัก ขอความร่วมมือให้สาขาดำเนินการจัดเวทีเรียนรู้ร่วมกับชุมชน โดยใช้ผู้นำชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักและจัดเวทีเรียนรู้เป็นประจำทุกเดือน พร้อมทำบันทึกผลการจัดกิจกรรมเวทีเรียนรู้เป็นหลักฐาน ให้เห็นพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชนในกระบวนการพัฒนาและการขับเคลื่อนชุมชน

4. กำหนดให้มีตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

4.1 ระดับบุคคล ได้แก่ จำนวนสมาชิกชุมชนที่เข้าร่วมโครงการและมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเรื่อง การจดบัญชีครัวเรือน การลดรายจ่ายในการผลิตและในครัวเรือน การออมเงิน

4.2 ระดับชุมชน ได้แก่ การมีแผนชุมชนและนำแผนชุมชนไปปฏิบัติ จำนวนของการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมขับเคลื่อนแผนชุมชน จำนวนแผนธุรกิจชุมชน การมีกองทุนสวัสดิการชุมชน การสร้างเครือข่าย

คู่มือโครงการการส่งเสริมสุขภาพครัวเรือน

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยได้เริ่มนำงานสาธารณสุขมูลฐานมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนางานสาธารณสุขตั้งแต่แผนพัฒนาสาธารณสุขแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520 – พ.ศ.2524) สำหรับกลไกในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานในประเทศไทย ได้นำเอาระบบอาสาสมัครสาธารณสุขมาใช้เพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุข มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน เป็นแกนนำที่สำคัญช่วยชักจูงและก่อให้เกิดความร่วมมือจากชุมชนในการแก้ปัญหาสาธารณสุขของหมู่บ้าน

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือที่เราเรียกย่อๆ ว่า อสม. นั้น เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และการปฏิบัติงานด้วยความเสียสละต่อประชาชนในหมู่บ้าน โดยเริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา

ในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต มีปัจจัยพื้นฐานของการมีสุขภาพดี 4 ประการ คือ

1. สุขนิสัยและพฤติกรรมสุขภาพ
2. สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
3. ระบบบริการสาธารณสุข และการสาธารณสุขมูลฐาน
4. พันธุกรรม

สำหรับบทบาทและหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) คือให้คำแนะนำเพิ่มความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชนคอยประสานงานรับข่าวสารทางด้านสุขภาพจากเจ้าหน้าที่ไปเผยแพร่ต่อประชาชน และแจ้งข่าวที่เกี่ยวกับปัญหาด้านสุขภาพในหมู่บ้านแก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้นให้กับประชาชนในหมู่บ้าน เฝ้าระวังและป้องกันโรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน สนับสนุนการดำเนินงานจัดตั้งศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนให้เป็นศูนย์กลางการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีบทบาทร่วมกับหมู่บ้านในการค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา วางแผนแก้ไขปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน และร่วมกับหมู่บ้านในการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพตามแผนงานโครงการ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีบทบาทในการกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการดูแลสุขภาพ ดังนั้นประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในหมู่บ้านให้มีสุขภาพดีครอบคลุมทั้ง 4 มิติ คือ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
2. เพื่อสร้างองค์ความรู้ สร้างสุขนิสัยให้กับประชาชนและชุมชน

เป้าหมาย

เชิงปริมาณ : ร้อยละความพึงพอใจ ร้อยละ 85

เชิงคุณภาพ: ประชาชนมีคุณภาพที่ดีขึ้น ร้อยละ 85

วิธีการดำเนินการ /ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. สสำรวจข้อมูลประชาชนในชุมชนทุกคนเรื่องสุขนิสัยที่ทำให้คุณภาพชีวิตไม่ดี เพื่อเป็นข้อมูลก่อนดำเนินการดังนี้

2. ประชุมกลุ่มย่อยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อหาแนวทางในการดำเนินการ โดยเกี่ยวข้องกับ

-คัดัดชนมีเวลากาย

-การปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษไว้กินเอง

- การนำขยะเปียกในครัวเรือนไปทำปุ๋ยหมัก
- การจัดบ้านเรือนให้เป็นระเบียบ
- หนี้สินได้รับการแก้ไขจากการทำบัญชีครัวเรือน

3. ดำเนินการกิจกรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

4. ประเมินผลและสรุปโครงการ

-ประเมินผลการดำเนินงานจากคู่มือบันทึกกิจกรรมและสรุปความก้าวหน้าโดยตัวแทนใน แต่ละประเด็น

-เปรียบเทียบข้อมูลก่อน-หลังดำเนินการจากคู่มือบันทึกกิจกรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.)

-รายงานผลการดำเนินงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- บ้าน อสม.สะอาด ปราศจากขยะ เป็นตัวอย่างด้านสุขภาพให้กับประชาชน
- เกิดกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิต อสม. จากเงินที่ได้จากการจำหน่ายขยะ
- ลดรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ในการกำจัดขยะ

ตารางแสดงการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานก่อนหลังผลการประเมินการดำเนินงาน

กิจกรรม	เกณฑ์	ก่อนดำเนินการ		หลังดำเนินการ		ผลการพัฒนา		หมายเหตุ
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ประชาชนในชุมชน .พื้นที่ไม่มีโรคอ้วน	ปกติ							
	อ้วน							
	อ้วนมาก							
ขยะเปียกมีคุณค่าหาก พัฒนาเป็นปุ๋ย	ทำ							
	ไม่ทำ							
กินผักปลอดสารพิษชีวิต ปลอดภัย	ปลูกครบต่อเนื่อง							
	ไม่ปลูก/ปลูกไม่ครบ							
หน้าบ้านน่ามอง	ทำ							
	ไม่ทำ							
หนี้สินได้รับการแก้ไข จากการทำบัญชี ครัวเรือน	ไม่มีหนี้							
	มีหนี้สิน							

คู่มือโครงการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์

หลักการและเหตุผล

ชุมชนในแต่ละภาคของประเทศไทย มีการดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ล้วนต้องอาศัยการจัดการความเป็นอยู่ เพื่อให้ชุมชนสามารถดำรงอยู่ร่วมกับสภาพแวดล้อมนั้นๆ ทำให้เกิดลักษณะภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งมีการสั่งสมมาหลายชั่วอายุคน จนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น การจัดการดังกล่าวนี้ แต่เดิมมีการพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่ปัจจุบันการดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมของชุมชน ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการพัฒนาทางสังคมและเทคโนโลยี ที่ได้รุกเข้าไปในพื้นที่ทุกภาคส่วนของประเทศไทย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านวิถีชีวิตของการดำรงอยู่ในชุมชน ในการรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ประจำถิ่นและสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยการสร้างจิตสาธารณะ

วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของสิ่งแวดล้อมชุมชนท้องถิ่น
- 2.2 เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในสังคมชุมชนท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของชุมชน
- 2.2 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้เป็นเจ้าของพื้นที่ร่วมกันขับเคลื่อน ให้พื้นที่พัฒนาสาธารณะประโยชน์ในชุมชน

เป้าหมาย

เชิงปริมาณ : จำนวนประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนประชาชนในชุมชนหมู่บ้าน

เชิงคุณภาพ : ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่า อันจะนำไปสู่การจัดการสาธารณะประโยชน์ในชุมชนอย่างมีแบบแผน

วิธีการดำเนินการ / ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. เปิดเวทีประชาคมในพื้นที่ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการจัดค้นหาปัญหาและดำเนินกิจกรรม
2. จัดทำแผนดำเนินงาน
3. สรรหางบประมาณและระดมทรัพยากรจากชุมชน
4. ดำเนินงานตามแผน
5. ติดตามและประเมินผลพร้อมรายงานผลการดำเนินงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนท้องถิ่นได้ตระหนักในคุณค่าและพัฒนาสภาพพื้นที่ให้มีอัตลักษณ์ของท้องถิ่นที่มีคุณค่าและยั่งยืน
2. ชุมชนท้องถิ่นสามารถจัดการแผนงานและจัดทำสาธารณะประโยชน์ในชุมชนของตนได้อย่างมีแบบแผนและส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างผู้นำชุมชนในอนาคต

การติดตามและประเมินผล

- แบบประเมิน / แบบสอบถาม
- รายงานผลการดำเนินงาน

คู่มือหมู่บ้านศีล 5

หลักการและเหตุผล

จากความก้าวหน้าด้านต่าง ๆ ของสังคมโลกที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง เทคโนโลยี ทำให้อารยะประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกของสังคมโลกที่มีรากฐานทางด้านความเชื่อค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนาและวัฒนธรรมไม่เข้มแข็งหรือการไหลบ่าทางวัฒนธรรมมีปริมาณสูง ประเทศเหล่านั้นจะเกิดวิกฤติทางสังคม มีความแตกแยกขาดความรักความสามัคคี ผู้คนมีความเห็นแก่ตัวต่างคนต่างอยู่ สังคมนั้นๆ ขาดเอกภาพ ประเทศไทยก็เป็นมวลสมาชิกสังคมโลกประเทศหนึ่งที่ประสบปัญหาดังกล่าว ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายแสวงหาแนวทางที่จะสร้างความตระหนักแก่พี่น้องประชาชน ในการที่จะสร้างสังคมแห่งความผาสุกมั่นคง มีความรักสามัคคี อยู่ร่วมกันอย่างสันติ

ชุมชนมีความตระหนักและมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมแห่งความผาสุก เนื่องจากแต่ละจังหวัดมีความหลากหลายทางด้านศาสนา วัฒนธรรม ค่านิยม มีผู้คนจากจังหวัดในภูมิภาคต่าง ๆ มาประกอบสัมมาอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม และแหล่งประกอบการต่าง ๆ จำนวนมากทำให้เกิดปัญหาทางด้านคุณธรรมจริยธรรม และการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกอยู่พอสมควร อันว่า ศีล 5 เป็นการสำคัญมนุษย์เมื่อทุกคนมีศีล 5 ด้วยกัน สังคมนั้น ๆ คือ ประชาชนย่อมอยู่เย็นเป็นสุข เมื่อเป็นไปได้ ขอให้ชื่อหมู่บ้านนั้นว่า “หมู่บ้านรักษาศีล 5”

จากสภาพดังกล่าวหากไม่ได้รับการแก้ไข สร้างภูมิคุ้มกันหรือเยียวยา ตลอดถึงการสร้างความตระหนักให้ประชาชนนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปเป็นสติเตือนใจ โดยเฉพาะหลักปฏิบัติพื้นฐาน ศีล 5 แล้วการอยู่ร่วมกันของผู้คนในสังคมก็เกิดวิกฤติทางสังคมเพิ่มความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและสร้างความตระหนักให้พุทธศาสนิกชนนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา การปฏิบัติตามหลักศีล 5 สู่วิถีชีวิตประจำวัน
2. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้ง “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของชุมชน
3. เพื่อยกย่องสรรเสริญพุทธศาสนิกชนผู้นำชุมชนที่ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปพัฒนาตนเอง ครอบครัว และสังคม อันจะเป็นแบบอย่างแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป
4. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรณรงค์และจัดตั้ง “หมู่บ้านรักษาศีล 5”

เป้าหมาย

เชิงปริมาณ : ประชาชนในชุมชนเข้าร่วม

เชิงคุณภาพ : ชุมชนมีครอบครัวรักษาศีล 5 ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาสภาพสังคม วิเคราะห์ หาแนวทางในการดำเนินการจัดตั้ง “หมู่บ้านรักษาศีล 5”
2. จัดทำโครงการ เพื่อเสนอขออนุมัติขอสนับสนุนงบประมาณ และกำหนดกิจกรรมดังนี้
 - 2.1 กิจกรรมหลัก
 - 1) “หมู่บ้านไถ่สัตตปฏิบัติรักษาศีล 5”
 - 2) ประชาสัมพันธ์เชิญชวนร่วมเป็นสมาชิก “หมู่บ้านรักษาศีล 5”
 - 2.2 กิจกรรมสนับสนุน
 - 1) ยกย่องคนดีวิถีพุทธ
 - 2) ปลุกสร้างจิตสำนึกเยาวชนยุคใหม่ใส่ใจรักษาศีล 5
3. ประสานงานกับหน่วยงาน องค์กร และผู้เกี่ยวข้อง
4. ดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนด
5. สรุปผลการดำเนินงานรายกิจกรรม จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ และรายงานผลการดำเนินงาน

เนื้อหาและกิจกรรม

1. กิจกรรม หมู่บ้านรักษาศีล 5

- 1.1. ประชุมสร้างความเข้าใจในการขับเคลื่อนการจัดตั้ง หมู่บ้านศีล 5
- 1.2. ปฏิบัติการเชิญชวนสร้างแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชนในเขตบริการของวัดใช้หลักศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- 1.3. ขึ้นทะเบียนบุคคลครอบครัวหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยกรอกใบสมัครยื่นต่อวัดใกล้บ้าน หรือวัดที่ไปร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา
- 1.4. บันทึกข้อมูลสารสนเทศในระบบคอมพิวเตอร์
- 1.5. ประกาศขึ้นป้ายหมู่บ้านรักษาศีล 5

2. กิจกรรม กิจกรรมประชาสัมพันธ์เชิญชวนร่วมเป็นสมาชิก “หมู่บ้านรักษาศีล 5”

- 2.1. จัดทำหนังสือขอความร่วมมือท้องถิ่นจังหวัดในการประสานงานหน่วยงานในสังกัดขึ้นป้ายประชาสัมพันธ์เชิญชวน พุทธศาสนิกชนสมัครเป็น สมาชิก “ครอบครัวรักษาศีล 5”
- 2.2. ขึ้นป้ายประชาสัมพันธ์พร้อมมอบหมายเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกต่อผู้ที่มีความประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิก “ครอบครัวรักษาศีล 5”
- 2.3. รับใบสมัครแล้วประสานงาน บันทึกข้อมูลโครงการ “ครอบครัวรักษาศีล 5”

3. กิจกรรม “กิจกรรมยกย่องคนดีวิถีพุทธ”

- 3.1. จัดทำหลักเกณฑ์แนวทางการคัดเลือกนักปกครองท้องถิ่น เพื่อยกย่องเป็นคนดีวิถีพุทธ
- 3.2. ขอความร่วมมือ นายอำเภอท้องถิ่นทุกอำเภอดำเนินการคัดเลือกนักปกครองท้องถิ่นที่กำหนดอำเภอ ละ 1 คน
- 3.3. ประกาศรายชื่อ นักปกครองท้องถิ่นคนดีวิถีพุทธ
- 3.4. มอบเกียรติบัตรและโล่ยกย่องเชิดชูเกียรติแก่นักปกครองท้องถิ่นที่เป็นตัวแทนอำเภอละ 1 คน

4. กิจกรรมกิจกรรมปลูกสร้างจิตสำนึกเยาวชนยุคใหม่ใส่ใจรักษาศีล 5

- 4.1. เข้าร่วมประชุมผู้บริหารสถานศึกษาในความรับผิดชอบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
- 4.2. จัดทำหนังสือพร้อมแนวทางการปฏิบัติกิจกรรม ปฏิญาณตนเป็นพุทธมามะกะหลังไหว้พระสวดมนต์ทุกวันเปิดเรียน

- 4.3. คัดเลือกสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาละ 3 โรงเรียน เข้ารับเกียรติบัตรรางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติ โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ดีเด่น

5. กิจกรรมศูนย์กลางวัฒนธรรมชุมชน

- 5.1. จัดประชุมเครือข่ายสภาวัฒนธรรมตำบล และศูนย์สายใยชุมชนระดับตำบล
- 5.2. จัดเสวนา ประวัติศาสตร์ความเป็นมา วิถีชีวิตชุมชน สืบค้นประเพณีท้องถิ่น นำมาเสนอในงานประเพณีทางศาสนา เช่น ก่อเจดีย์ทราย ประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง ทำบุญวันออกพรรษา

การติดตามและประเมินผล

- แบบประเมิน / แบบสอบถาม
- รายงานผลการดำเนินงาน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนในชุมชนมีความตระหนักที่จะนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตามแนวทาง “หมู่บ้านรักษาศีล 5”
2. ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน มีความตระหนักในการมีส่วนร่วมสร้างสังคมสันติสุขโดยธรรมาภิบาลให้ทุกคนรักษาศีล 5
3. ประชาชนในชุมชนสังคมเมือง และสังคมชนบททุกสาขาอาชีพสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

(ตัวอย่าง)
แบบสอบถาม
โครงการ "หมู่บ้านรักษาศีล 5"

- คำชี้แจง**
- แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อนำข้อมูลของผู้ที่เข้าร่วมโครงการไปพัฒนาปรับปรุงให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้นจึงไม่มีผลกระทบต่อหน่วยงานหรือบุคคลใด จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง
 - แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย 4 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการ
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในการดำเนินโครงการ(คำถามปลายเปิด)
 - ตอนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
- อายุ ☐ ไม่เกิน 24 ปี ☐ 25-35 ปี ☐ 36-45 ปี ☐ 45 ปีขึ้นไป
- อาชีพ ☐ เกษตรกรรม ☐ รับจ้าง ☐ รับราชการ ☐ รัฐวิสาหกิจ ☐ อื่น ๆ (ระบุ)
- ระดับการศึกษา ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา/ปวช. ☐ อนุปริญญา/ปวส. ☐ปริญญาตรี ☐ปริญญาโทขึ้นไป

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการ

- คำชี้แจง** โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องระดับความพึงพอใจที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ประเด็นคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 ก่อนเข้าร่วมโครงการ					
2	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 หลังจากได้เข้าร่วมโครงการแล้ว					
3	ปฏิบัติตามหลักศีล 5 คือการพัฒนาตนเองให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างปกติสุข					
4	ศีล 5 คือหลักมนุษยธรรมที่จะช่วยให้สังคมมีความสุข มีความเอื้อเฟื้อต่อกัน					
5	เมื่อได้ปฏิบัติตามหลักศีล 5 แล้ว ส่งผลให้เกิดความสุขทั้งแก่ตนเอง ครอบครัว และชุมชน					
6	เมื่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม ปฏิบัติตามศีล 5 แล้วปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาอาชญากรรม การทุจริตฉ้อโกง การค้าประเวณี และปัญหายาเสพติด ย่อมหมดไปจากสังคมไทย					
7	หมู่บ้านหรือสังคมใดจะอยู่กันอย่างสงบสุข มีสามัคคีปรองดอง และสมานฉันท์ได้ โดยการปฏิบัติตามหลักศีล 5					
8	คนในชาติจะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความสามัคคี ปรองดองสมานฉันท์ได้ โดยการปฏิบัติตามศีล 5					

9	การมุ่งทำลายกัน การทุจริตคอร์รัปชัน การแตกแยกของสถาบันครอบครัว การใส่ร้ายป้ายสี และการตกเป็นทาสยาเสพติด ล้วนเกิดจากการไม่ปฏิบัติตามหลักศีล 5					
10	เมื่อได้ปฏิบัติตามหลักของศีล 5 แล้วทำให้ยอมรับในความคิดเห็นต่าง สุขภาพกาย สุขภาพจิต ดีขึ้น					

ตอนที่ 3. ความคิดเห็นในการดำเนินโครงการ

- 1) ท่านคิดว่า การปฏิบัติตามหลักศีล 5 จะทำให้ประเทศชาติมีความสุขหรือไม่ อย่างไร

.....

.....
- 2) ท่านคิดว่า การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ จะทำให้ประเทศพัฒนาได้อย่างยั่งยืนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....
- 3) ท่านคิดว่า การปฏิรูป จะทำให้ประเทศพัฒนาไปในทิศทางใด

.....

.....

ตอนที่ 4. ปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

ปัญหา/อุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

ใบสมัคร สำหรับสมาชิกในครอบครัว

โครงการ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” : ชาวประชาเป็นสุข

รหัสครอบครัว (เว้น หากไม่ทราบ).....

เลขที่บัตรประชาชน..... เพศ () ชาย () หญิง

ข้าพเจ้า () นาย () นาง () นางสาว () เด็กชาย () เด็กหญิง

() อื่นๆ ระบุ.....

ชื่อ-สกุล.....ชื่อเล่น.....

เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

วุฒิการศึกษาสูงสุด.....อาชีพ.....โทร.....

ที่อยู่.....หมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

ชื่อวัดที่ทำบุญเป็นประจำ.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

จำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด.....คน

จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่เข้าร่วมโครงการ.....คิดเป็นร้อยละ.....

มีความประสงค์เข้าร่วมโครงการ “หมู่บ้านรักษาศีล 5 ชาวประชาเป็นสุข”

โดยพิจารณาตั้งใจ รักษาศีล 5 เป็นปกติ คือ

1. เว้นจากการฆ่าสัตว์	2. เว้นจากการลักทรัพย์
3. เว้นจากการประพฤติดินในกาม	4. เว้นจากการกล่าวเท็จ
5. เว้นจากการดื่มสุราเมรัย	

และจะร่วมเชิญชวนให้ผู้อื่นรักษาศีล 5 เพื่อความสงบร่มเย็นของครอบครัวและสังคม ประเทศชาติ ด้วยบุญกุศล

นี้ ขอให้ข้าพเจ้าและทุกคนในครอบครัว ประสบแต่ความสุขความเจริญรุ่งเรืองยิ่งๆ ขึ้นไป

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้สมัครเข้าร่วมโครงการ

แบบหมู่บ้านรักษาศีล 5 แบบประเมินตามเกณฑ์ “ครอบครัวรักษาศีล 5”

ศีล 5	รักษาศีลเป็นปกติ	ไม่รักษาศีล
1. เว้นจากการฆ่าสัตว์		
2. เว้นจากการลักทรัพย์		
3. เว้นจากการประพฤติดุศีลในกาม		
4. เว้นจากการกล่าวเท็จ		
5. เว้นจากการดื่มสุราเมรัย		

1. เชิญชวนผู้อื่นรักษาศีล 5 ทำ () จำนวน.....คน ไม่ทำ ()

2. สมาชิกในครอบครัวรักษาศีลมากกว่าร้อยละ 50

เป็น “ครอบครัวรักษาศีล 5” ใช่ () ไม่ใช่ ()

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
(.....)
คณะทำงานโครงการฯ ประจำหมู่บ้าน

ใบสมัคร สำหรับหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่รับการประเมิน

โครงการ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” : ชาวประชาเป็นสุข

ชื่อหมู่บ้าน.....

เลขที่บัตรประชาชน..... เพศ () ชาย () หญิง

ข้าพเจ้า () นาย () นาง () นางสาว () เด็กชาย () เด็กหญิง

() อื่นๆ ระบุ.....

ชื่อ-สกุล ผู้ใหญ่บ้าน..... ชื่อเล่น.....

เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

วุฒิการศึกษาสูงสุด.....อาชีพ.....โทร.....

ที่อยู่.....หมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

ชื่อวัดที่ทำบุญเป็นประจำของหมู่บ้าน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

จำนวนครอบครัวทั้งหมด.....ครัวเรือน

จำนวนครอบครัวที่เข้าร่วมโครงการ.....ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ.....

มีความประสงค์เข้าร่วมโครงการ “หมู่บ้านรักษาศีล 5 ชาวประชาเป็นสุข”

โดยพิจารณาตั้งใจ รักษาศีล 5 เป็นปกติ คือ

1. เว้นจากการฆ่าสัตว์
2. เว้นจากการลักทรัพย์
3. เว้นจากการประพฤติดีในกาม
4. เว้นจากการกล่าวเท็จ
5. เว้นจากการดื่มสุราเมรัย

และได้เชิญชวนให้ผู้อื่นรักษาศีล 5 เพื่อความสงบร่มเย็นของครอบครัวและสังคม ประเทศชาติ ด้วยบุญกุศลนี้
ขอให้ทุกคนในครอบครัวในหมู่บ้าน ประสบแต่ความสุขความเจริญรุ่งเรืองยิ่งๆ ขึ้นไปเทอญ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้สมัครเข้าร่วมโครงการ

แบบหมู่บ้านรักษาศีล 5 แบบประเมินตามเกณฑ์ “หมู่บ้านรักษาศีล 5”

ศีล 5	จำนวนครอบครัว รักษาศีล	จำนวนครอบครัว ไม่รักษาศีล
1. เว้นจากการฆ่าสัตว์		
2. เว้นจากการลักทรัพย์		
3. เว้นจากการประพฤติดีกในกาม		
4. เว้นจากการกล่าวเท็จ		
5. เว้นจากการดื่มสุราเมรัย		

1. หมู่บ้านนี้ไม่มีการทำร้ายร่างกาย/ทะเลาะวิวาทกัน เป็นเวลา.....เดือน.....ปี

2. หมู่บ้านนี้ไม่มีของสูญหาย เป็นเวลา.....เดือน.....ปี

3. หมู่บ้านนี้ไม่มีการประพฤติดีกในกาม เป็นเวลา.....เดือน.....ปี

4. หมู่บ้านนี้ไม่มีการหลอกลวง/ไม่รักษาสัญญา เป็นเวลา.....เดือน.....ปี

5. หมู่บ้านนี้ไม่เลี้ยงสุราในงานศพและงานต่าง ๆ เป็นเวลา.....เดือน.....ปี

6. หมู่บ้านนี้ไม่เล่นการพนันในงานศพและงานต่าง ๆ เป็นเวลา.....เดือน.....ปี

7. มีจำนวนครัวรั้วรักษาศีลมากกว่าร้อยละ 50 เป็น “ครอบครัวรักษาศีล 5”

แล้ว.....ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ.....

สรุปเป็น “หมู่บ้านรักษาศีล 5” () ได้ () ไม่ได้

8. มีจำนวนครอบครัวรักษาศีลมากกว่า ร้อยละ 80-100

แล้ว.....ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ.....

สรุปเป็น “หมู่บ้านรักษาศีล 5” () ได้ () ไม่ได้

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน

(.....)

คู่มือโครงการกิจกรรมสร้างค่านิยม 12 ประการ

หลักการและเหตุผล

ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คือศูนย์รวมหัวใจของคนไทยทั้งประเทศ ซึ่งใครจะลบหลู่ดูหมิ่นมิได้ เนื่องจากบรรพบุรุษได้เสียสละเลือดเนื้อเพื่อรักษาสถาบันทั้ง 3 เอาไว้ให้ลูกหลานสืบทอดรักษาไว้ซึ่งความเป็นเอกราชของชาติไทย เพื่อสืบทอดเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษให้ยาวนานจึงควรปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย รักและหวงแหนผืนแผ่นดินไทย กิจกรรมหน้าเสาธงจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะปลูกฝังจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนักถึงความเป็นเอกราชของชาติไทยสืบไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนักถึงความเป็นเอกราชของชาติไทยสืบไป
2. เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรักและหวงแหนในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

เป้าหมาย

เชิงปริมาณ : นักเรียนเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมร้อยละ 95

เชิงคุณภาพ : นักเรียนมีความตระหนักรักและหวงแหนในสถาบันมากยิ่งขึ้น
: นักเรียนเกิดความรักสามัคคีในหมู่คณะมากยิ่งขึ้น

สถานที่ : โรงเรียน/กศน.

วิธีการดำเนินงาน

1. ร่วมมือกับสถานศึกษาต่างๆ ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ตลอดจนการศึกษานอกโรงเรียนในพื้นที่ โดยดำเนินการสนับสนุนให้เกิดกิจกรรม เพื่อสร้างระเบียบวินัย เกิดความรักชาติ ซื่อสัตย์ สุจริต สามัคคี กับเยาวชนของแต่ละชุมชน โดยดำเนินการ ดังนี้

- การร้องเพลงปลุกใจ รักชาติ
- สวดมนต์วันศุกร์ หรือในโอกาสอันสมควร
- สร้างสำนึกวินัยในกิจกรรมชุมนุมลูกเสือ-เนตรนารี
- สืบค้น เรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติและชุมชนท้องถิ่น

การติดตามและประเมินผล

1. มีการติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานตามแผน
2. รายงานผลการดำเนินงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับการปลูกฝังให้มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่กระทำอย่างต่อเนื่องทุกวัยของผู้เรียน

2. ได้รับข่าวสาร ที่ถือปฏิบัติร่วมกัน ข้าราชการงานต่างๆ เช่นงานวิชาการ งานกิจกรรม งานปกครอง งานวัดผลประเมินผล เป็นต้น

3. การแสดงออกของนักเรียน นักศึกษาด้านการเป็นผู้นำ ด้านความคิดเห็น ความกล้าในสิ่งที่ถูกต้อง และที่ควรกระทำ เป็นการฝึกความเป็นผู้นำให้กับนักเรียนนักศึกษา

4. ได้รับการอบรมคุณธรรมจริยธรรมเช่น ระเบียบว่าด้วยเรื่องต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ แนวปฏิบัติของสถานศึกษานั้นๆ นอกจากนั้นยังมีเกี่ยวกับ ความสำนึกในหน้าที่ ความซื่อสัตย์ ความอดทนอดกลั้น และอดออม การสร้างวินัย การเสียสละ ความขยันหมั่นเพียร การทำความเคารพ

แนวคิดที่ คสช. ได้เสนอ ค่านิยมหลัก 12 ข้อสำหรับประชาชนชาวไทย พึงปฏิบัติในสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนี้

1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เพื่อแผ่และแบ่งปัน
7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่
9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และ พร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี
11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา
12. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่า ผลประโยชน์ของตนเอง

แนวทางกิจกรรมร้องเพลงปลุกใจรักชาติ

ตัวอย่างเพลงรักชาติ เพลงปลุกใจ

1.เพลงรักเมืองไทย	2.เพลงรักกันไว้เถิด
3.เพลง เกิดเป็นไทย	4.เพลง ความฝันอันสูงสุด
5.เพลงหนักแผ่นดิน	6.เพลง ทหารพระนคร
7.เพลงเราสู้	8.เพลงไทยรวมกำลัง
9.เพลงตื่นเถิดไทย	10.เพลงสยามานุสสติ
11.เพลง ตื่นเถิดชาวไทย	12.เพลง สูดแผ่นดิน

เนื้อเพลง

1. เพลงรักเมืองไทย

รักเมืองไทยชาติไทย	ทำนุบำรุงให้รุ่งเรือง	สมเป็นเมืองของไทย
รักเมืองไทยชาติไทย	ทำนุบำรุงให้รุ่งเรือง	สมเป็นเมืองของไทย
เราชาวไทยเกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย	เราชาวไทยเกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย	
ไม่เคยอ่อนน้อมเราไม่ยอมแพ้ใคร	ไม่เคยอ่อนน้อมเราไม่ยอมแพ้ใคร	
ศัตรูใจกล้ามาแต่ทิศใด	มาข่มเหงไทยคงจะได้เห็นดี	
รักเมืองไทยชาติไทย	ทำนุบำรุงให้รุ่งเรือง	สมเป็นเมืองของไทย
รักเมืองไทยชาติไทย	ทำนุบำรุงให้รุ่งเรือง	สมเป็นเมืองของไทย
เราชาวไทยเกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย	เราชาวไทยเกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย	
เรารักเพื่อนบ้านเราไม่รานรุกใคร	เรารักเพื่อนบ้านเราไม่รานรุกใคร	
แต่รักษาสีหิรัญสีของไทย	ใครทำซ้ำใจไทยจะไม่ถอยเลย	
รักเมืองไทยชาติไทย	ทำนุบำรุงให้รุ่งเรือง	สมเป็นเมืองของไทย
รักเมืองไทยชาติไทย	ทำนุบำรุงให้รุ่งเรือง	สมเป็นเมืองของไทย
เราชาวไทยเกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย	เราชาวไทยเกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย	
ถ้าถูกข่มเหงแล้วไม่เกรงผู้ใด	ถ้าถูกข่มเหงแล้วไม่เกรงผู้ใด	
ดังภูตวันดีมีพิชเหลือใจ	เรารักเมืองไทยยิ่งชีพเราเอย	
รักเมืองไทยชาติไทย	ทำนุบำรุงให้รุ่งเรือง	สมเป็นเมืองของไทย
รักเมืองไทยชาติไทย	ทำนุบำรุงให้รุ่งเรือง	สมเป็นเมืองของไทย

2. เพลงรักกันไว้เถิด

รักกันไว้เถิด เราเกิดร่วมแดนไทย	จะเกิดภาคไหนก็ไทยด้วยกัน
เชื้อสายประเพณีไม่มีขีดค้น	เกิดใต้ธงไทยนั้นปวงชนทุกคนคือไทย
ท้องถิ่นแหลมทอง เหมือนท้องของแม่	เกิดถิ่นเดียวกันแท้เหมือนแม่เดียวกันใช้ไหม
ยามฉันทามองตาคุณอบอุ่นดวงใจ	เห็นสายเลือดไทยในสายตาบอกสายสัมพันธ์

รักกันไว้เถิด เราเกิดร่วมแดนไทย
เชื้อสายประเพณีไม่มีขีดคั่น
ทะเลแสนงาม ในน้ำมีปลา
สินทรัพย์มีเกลื่อนกล่น บรรพชนให้ไว้
รักกันไว้เถิด เราเกิดร่วมแดนไทย
เชื้อสายประเพณีไม่มีขีดคั่น
แหลมทองโสภา ด้วยบารมี
ใครคิดบังอาจหมิ่น ถิ่นทององค์ไท้
รักกันไว้เถิด เราเกิดร่วมแดนไทย
เชื้อสายประเพณีไม่มีขีดคั่น
รักกันไว้เถิด เราเกิดร่วมแดนไทย
เชื้อสายประเพณีไม่มีขีดคั่น
เกิดใต้ธงไทยนั้นปวงชนทุกคนคือไทย
คือไทย คือไทย

3. เพลง เกิดเป็นไทย

เกิดเป็นไทยแล้วใจต้องสู้
ศัตรูหน้าไหนไม่เกรงกริ่ง
เผ่าไทยเดิมล้วนคนใจเด็ด
ต่างรักษาไว้แดนกำเนิด
ปกครองรักษาทำหน้าที่
สิ้นเมืองไทยแล้วใครอยู่ได้
เผ่าไทยเราพร้อมอาสาสมัคร
เสี่ยงภัยทั้งผองป้องกันความดี

4. เพลง ความฝันอันสูงสุด

ขอฝันใฝ่ในฝันอันเหลือเชื่อ
ขอทนทุกข์รุกรมโหมกายใจ
จะแน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด
จะยอมตายหมายให้เกียรติดำรง
ไม่ทอดอวยคอยสร้างสิ่งที่ควร
ไม่เคืองแค้นน้อยใจในโชคชะตา
นี่คือปณิธานที่หาญมุ่ง
ถึงทนทุกข์ทรมานนานเท่าใด
โลกมนุษย์ย่อม จะดีกว่านี้แน่
คงยืนหยัดสู้ไปไผ่ ประจัญ

จะเกิดภาคไหนก็ไทยด้วยกัน
เกิดใต้ธงไทยนั้นปวงชนทุกคนคือไทย
พืชพันธุ์ดินดาศาตรา ไร่นารวงทองไสว
เราลูกหลานไทย จงร่วมใจรักษาให้มั่น
จะเกิดภาคไหนก็ไทยด้วยกัน
เกิดใต้ธงไทยนั้น ปวงชนทุกคนคือไทย
ปกเกล้าเราไทยนี้ร่มเย็นเป็นศรีผ่องใส
เราพร้อมพลีใจ ป้องถิ่นไทยและองค์ราชันย์
จะเกิดภาคไหน ไหน ก็ไทยด้วยกัน
เกิดใต้ธงไทยนั้นปวงชนทุกคนคือไทย
จะเกิดภาคไหน ไหน ก็ไทยด้วยกัน
เกิดใต้ธงไทยนั้นปวงชนทุกคนคือไทย
เกิดใต้ธงไทยนั้นปวงชนทุกคนคือไทย

ถิ่นไทยเรารู้เรารักยิ่ง
หากมาช่วงชิงตายเสียเถิด
แกร่งดังเหล็กเพชร ชูชาติเชิด
เกิดเป็นไทยแล้วจำใส่ใจ
ห่วงเมืองไทยนี้ให้ยิ่งใหญ่
ชาติไทยคงไว้ความเสรี
เด็ดเดี่ยวยิ่งนักยอมชีพพลี
ปกป้องปฐพีตายเพื่อไทย

ขอสู้ศึกทุกเมื่อไม่หวั่นไหว
ขอฝ่าฟันผองภัยด้วยใจทะนง
จะรักชาติจนชีวิตเป็นผุยผง
จะปิดทองหลังองค์ พระปฐิมา
ไม่เรรวนพะว้าพะวังคิดกังขา
ไม่เสียดายชีวาถ้าสิ้นไป
หมายผดุงยุติธรรม อันสดใส
ยังมั่นใจรักชาติ อดอาจครัน
เพราะมีผู้ไม่ยอม แพ้แม่ถูกหยัน
ยอมอาสายุก็เพราะป้องเทิดผองไทย

5. เพลงหนักแผ่นดิน

คนใดใช้ชื่อไทยอยู่	กายก็ดูเหมือนไทยด้วยกัน
ได้อาศัยโพธิ์ทองแผ่นดินของราชันย์	แต่ใจมันยังเฝ้าคิดทำลาย
คนใดเห็นไทยเป็นทาส	ดูถูกชาติเชื้อชนถิ่นไทย
แต่ยังฝืนทำกิน กอบโกยสินไทยไป	เหยียดคนไทยเป็นทาสของมัน
หนักแผ่นดิน หนักแผ่นดิน	คนเช่นนี้เป็นคนหนักแผ่นดิน
คนใดยุยงปลุกปั่น	ไทยด้วยกันหมายให้แตกกระจาย
ปลุกระดมมวลชนให้สับสนวุ่นวาย	เพื่อคนไทยแบ่งฝ่ายรบกันเอง
คนใดหลงชมชาติอื่น	ชาติเดียวกันเขายินยอมเหง
ได้สินทรัพย์เจือจางก็ประหารไทยกันเอง	ที่ชาติอื่นเกรงดังญาติของมัน
หนักแผ่นดิน หนักแผ่นดิน คนเช่นนี้เป็นคนหนักแผ่นดิน	
คนใดขายตนขายชาติ	ได้โอกาสชี้ทางให้ศัตรู
เข้าทำลายพลังไทยให้สลายทางสู้	เมื่อศัตรูโจมตีเสียทีมัน
คนใดคิดร้ายราว	ประเพณีของไทยไม่ต้องการ
เกื้อหนุนอคติเชื้อลัทธิอันธพาล	แพร่เข้ามาในบ้านเมืองเรา
หนักแผ่นดิน หนักแผ่นดิน คนเช่นนี้เป็นคนหนักแผ่นดิน	

6. เพลง ทหารพระนเรศวร

ภูเขาสูง แผ่นดินกว้าง ทางรก เรายกทัพฝ่ากล้ำหาญ	
ใครขวางฟันฝ่า แหกลลาญ ล้างผลาญปืนวอดวาย	
ชีวิตอุทิศ เพื่อชาติ เราต่อสู้เพื่อราษฎรทั้งหลาย	
ชาติเสียแล้วต้องไฉไล ชาติขายแล้วต้องต่อกร	
เปรี๊ยะ เปรี๊ยะ ดังเสียงฟ้าฟาด	โครม โครม พินาศพังสลด
เปรี๊ยะ เปรี๊ยะ ลูกปืนกระเด็นกระดอน	โครม โครม ตัศกรกระเด็นไกล
เปรี๊ยะ เปรี๊ยะ ดังเสียงฟ้าฟาด	โครม โครม พินาศพังสลด
เปรี๊ยะ เปรี๊ยะ ลูกปืนกระเด็นกระดอน	โครม โครม ตัศกรกระเด็นไกล
ถ้าสิ้นชาติสิ้น แผ่นดินสิ้นกษัตริย์ เห็นสุดจะยับยั้ง อยู่ได้	
จะเป็นตายร้ายดีก็เป็นไป ขอบ้องกันเอาไว้ให้สุดฤทธิ์	
เปรี๊ยะ เปรี๊ยะ ดังเสียงฟ้าฟาด	โครม โครม พินาศพังสลด
เปรี๊ยะ เปรี๊ยะ ลูกปืนกระเด็นกระดอน	โครม โครม ตัศกรกระเด็นไกล
เปรี๊ยะ เปรี๊ยะ ดังเสียงฟ้าฟาด	โครม โครม พินาศพังสลด
เปรี๊ยะ เปรี๊ยะ ลูกปืนกระเด็นกระดอน	โครม โครม ตัศกรกระเด็นไกล
ถ้าสิ้นชาติสิ้น แผ่นดินสิ้นกษัตริย์ เห็นสุดจะยับยั้ง อยู่ได้	
จะเป็นตายร้ายดีก็เป็นไป ขอบ้องกันเอาไว้ให้สุดฤทธิ์	
เปรี๊ยะ เปรี๊ยะ ดังเสียงฟ้าฟาด	โครม โครม พินาศพังสลด

เปรี้ยว เปรี้ยว ลูกปืนกระเด็นกระดอน
เปรี้ยว เปรี้ยว ดังเสียงฟ้าฟาด
เปรี้ยว เปรี้ยว ลูกปืนกระเด็นกระดอน

โครม โครม ตักรกระเด็นไกล
โครม โครม พินาศพังสลด
โครม โครม ตักรกระเด็นไกล

7. เพลงเรารู้

บรรพบุรุษของไทยแต่โบราณ
เสียเลือดเสียเนื้อมิใช่เบา
ลูกหลานเหลนโหล่นภายหน้า
อนาคตจะต้องมี ประเทศไทย
ถึงชั่วล้าหลังโคตรก็ไม่หวั่น
สู้ตรงนี้ สู้ที่นี้ สู้จนตาย
บ้านเมืองเราเราต้องรักษา
เกียรติศักดิ์ของเราเราเชิดชู

ปกป้องเมืองคุ้มเหย้า
หน้าที่เรารักษาสืบไป
จะได้มีพสุธาอาศัย
มิยอมให้ผู้ใดมาทำลาย
จะสู้กันไม่หลบหนีหาย
ถึงเป็นคนสุดท้าย ก็ลองดู
อยากทำลายเชิญมาเรารู้
เรารู้ไม่ถอยจนก้าวเดียว

8. เพลงไทยรวมกำลัง

ไทยรวมกำลังตั้งมั่น
ถึงแม้ว่าศัตรูผู้มีแรง
ขอแต่เพียงไทยเราอย่าผละญาติ
ไทยอย่ามั่งร้ายทำลายไทย
ให้นานาภาษาเขานิยม
ช่วยกันบำรุงความรุ่งเรือง
ช่วยกันเต็มใจใฝ่ผดุง
ให้อยู่จนสิ้นดินฟ้า

จะสามารถป้องกันชั้นแข็ง
มายุทธแย่งก็จะปลาศไป
ร่วมชาติร่วมจิตเป็นข้อใหญ่
จงพร้อมใจพร้อมกำลังระวงเมือง
ชมเกียรติยศฟูเฟื่อง
ให้ชื่อไทยกระเดื่องทั่วโลก
บำรุงทั้งชาติศาสนา
วัฒนาเกิดไทยไชโย

9. เพลงตื่นเกิดไทย

เราเผ่าไทย ต่างคนจากแดนไกล
งามถิ่นเรา ถิ่นไทย ในแดนทอง
โบราณนานมาชาติไทยแกร่งเกรียงไกรกล้า
พริ้งพริ้งอันตราย ผ่านความลำเค็ญร้อนเย็นมิหน่าย
โบราณนานมาชาติไทยแกร่งเกรียงไกรกล้า
พริ้งพริ้งอันตราย ผ่านความลำเค็ญร้อนเย็นมิหน่าย
ตื่นเกิดไทย มาพร้อมใจน้องพี่
ตื่นเกิดไทย จงร่วมใจทุกฝ่าย
โบราณนานมา ชาติไทยแกร่งเกรียงไกรกล้า
พริ้งพริ้งอันตราย ผ่านความลำเค็ญร้อนเย็นมิหน่าย

ต่างมารวมใจ สามัคคีทุกหมู่เหล่า พวกเราพร้อมพรั่ง
แหล่งดีคนปอง ไทยเข้าครองต้องรวมกัน ผูกพันรักเผ่า
ฝ่าฟันมาทุกเวลาไม่หวั่น
ทอดกายเป็นชาติพลี
ฝ่าฟันมาทุกเวลาไม่หวั่น
ทอดกายเป็นชาติพลี
เราเลือดไทยเสรี ปฐพีรักยิ่ง
เรามิยอมแพ้พ่าย ศัตรูร้ายมุ่ง
ฝ่าฟันมาทุกเวลาไม่หวั่น
ทอดกายเป็นชาติพลี

10. เพลงสยามานุสสติ

หากสยามยังอยู่ ยั่งยืนยง
เราก็เหมือนอยู่คง ชีพด้วย

หากสยามพินาศลง	ไทยอยู่ได้ฤา
เราก็เหมือนมอดม้วย	หมดสิ้นสกุลไทย
ใครรานใครรุกด้าว	แดนไทย
ไทยรบจนสุดใจ	ชาติดิน
เสียเนื้อเลือดหลังไหล	ยอมสละสิ้นแล
เสียชีพไปเสียสิ้น	ชื่อก้องเกียรติงาม

11. เพลง ตื่นเกิดชาวไทย

ตื่นเกิดชาวไทย อย่าหลับไหลลุ่มหลง	ชาติจะเรืองดำรง ก็เพราะเราทั้งหลาย
ถ้ามีหัวหลับมัวหลง เราก็คงมลาย	เราต้องเร่งชวนชวาย ตื่นเกิดชาวไทย
บ้านเมือง ยามเฟื่องฟูรุ่งเรือง ก็อย่าลืมนชวนชวาย	ผลอตัวศึกมา เราจะพากันตาย
จำไว้เกิดสหาย ตื่นเกิดชาวไทย	
ตื่นเกิดชาวไทย อย่าหลับไหลลุ่มหลง	ชาติจะเรืองดำรง ก็เพราะเราทั้งหลาย
ถ้ามีหัวหลับมัวหลง เราก็คงมลาย	เราต้องเร่งชวนชวาย ตื่นเกิดชาวไทย
ชาติไทย เราไม่น้อมยอมใคร จะสู้จนชีพสลาย	หวังผดุงแหลมทอง เราพี่น้องหญิงชาย
อย่าให้ชาติสูญหาย ตื่นเกิดชาวไทย	
ตื่นเกิดชาวไทย อย่าหลับไหลลุ่มหลง	ชาติจะเรืองดำรง ก็เพราะเราทั้งหลาย
ถ้ามีหัวหลับมัวหลง เราก็คงมลาย	เราต้องเร่งชวนชวาย ตื่นเกิดชาวไทย

12. เพลง สุดแผ่นดิน

สุดดินคือถิ่นน้ำ	เขตคามไทยสุดแนว
เราถอยไปไม่ได้อีกแล้ว	ผืนถิ่นสิ้นแนว ทะเลกว้างใหญ่
ชาติไทยในเก่ากาล	ถูกเขารานยำใจ
เคยเสียน้ำตามากเพียงไหน	เสียเนื้อเลือดเท่าไร ชาวไทยจำได้ดี
เราถอยมาอยู่แสนไกล	รวมเผ่าไทยอยู่อย่างเสรี
พระสยาม ทรงนำโชคดี	ผืนดินถิ่นนี้คือ แผ่นดินทอง
ไม่มีที่แห่งไหน	ให้ไทยไปจับจอง
เราถอยไปไม่ได้พี่น้อง	ใครคิดมาแย่งครอง ผองไทยจงสู้ตาย

แนวทางกิจกรรมกิจกรรมสวดมนต์เย็นศุกร์

บทสวด ประกอบด้วย

- 1.บทสวด ระลึกถึงพระพุทธเจ้า
- 2.บทสวด ระลึกถึงพระธรรม
- 3.บทสวด ระลึกถึงพระสงฆ์
- 4.บทสวด ขยสิทธิดาธา
- 5.ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี

แนวทางการสร้างจิตสำนึกวินัยในกิจกรรมชุมนุมลูกเสือ – เนตรนารี

1. ฝึกวินัยขั้นพื้นฐาน

- การเข้าแถว
- การเข้าคิว
- การเคารพผู้ใหญ่

2.อุดมการณ์รักชาติ

- จัดฉายหนังที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ไทย
- จัดตอบบรมฯ

3.การบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม

แนวทางสืบค้น เรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติและชุมชนท้องถิ่น

ในรายวิชาประวัติศาสตร์ ให้จัดโครงการ ทำการสืบค้นประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชุมชน โบราณสถาน โบราณวัตถุ และประวัติวัดที่สำคัญ วิจัยชุมชนในท้องถิ่น ตลอดจนปราชญ์ในท้องถิ่น มีเกณฑ์ คือเป็น ด้านผู้มีจิตสาธารณะ บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมในระดับชาติ หรือเป็นปราชญ์ท้องถิ่น ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามสาขาภูมิปัญญา จำนวน 13 สาขา

1. สาขาอาหารและโภชนาการ
2. สาขาศาสนา ประเพณีและพิธีกรรม
3. สาขาเกษตรกรรมและการทำมาหากิน
4. สาขาภาษาและวรรณกรรม
5. สาขาศิลปหัตถกรรม
6. สาขาศิลปะการแสดงและดนตรี
7. สาขาธุรกิจและสวัสดิการชุมชน
8. สาขาประวัติศาสตร์ และโบราณคดี
9. สาขาการกีฬา และการละเล่นพื้นบ้าน
- 10.สาขาการจัดการกระบวนการเรียนรู้
11. สาขากิจกรรมเยาวชน
12. สาขาสิ่งแวดล้อม
13. สาขาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร

(ตัวอย่าง)
แนวทางการสืบค้นปราชญ์ท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน.....

1.ชื่อสกุล.....อายุ.....
อาชีพ.....

2.ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....โทรศัพท์.....

3.ประวัติ

3.1 ประวัติการศึกษา

.....
.....

3.2 ประวัติการปฏิบัติงาน

.....
.....

4. ผลงาน

4.1 ผลงานที่ประทับใจ(ระบุชื่อผลงานพร้อมหลักฐานถ้ามี)

.....
.....

4.2 ผลงานที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ (ระบุชื่อผลงานพร้อมหลักฐานถ้ามี)

.....
.....

5.เหตุผลและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน

.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้สืบค้น
(.....)